

ระเบียบวิธีการวิจัย

แหล่งข้อมูลที่ทำการศึกษา

1. ราชการข่าวภาคค่ำที่ออกอากาศในช่วง 19.30 และ ข่าวภาค 20.00 น. ซึ่งนำเสนอทางสถานีโทรทัศน์ ที่เลือกเป็นตัวแทนของการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ โดยจะศึกษาเฉพาะสถานีแม่ข่ายที่อยู่ในกรุงเทพมหานคร ซึ่งได้แก่ สถานีโทรทัศน์ไทยทีวีสีช่อง 3 สถานีโทรทัศน์สีกองทัพบกช่อง 5 สถานีโทรทัศน์สีกองทัพบกช่อง 7 สถานีโทรทัศน์ช่อง 9 อสมท. และสถานีโทรทัศน์ช่อง 11 กรมประชาสัมพันธ์
3. เนื่องจากการศึกษาวิจัยในครั้งนี้เป็นการศึกษา ปัจจัยที่มีผลต่อการนำเสนอความรุนแรงในข่าวโทรทัศน์ โดยศึกษาค้นคว้าข้อมูลจากผู้ส่งสาร ดังนั้นกลุ่มประชากรตัวอย่าง จึงได้แก่ ผู้ทำหน้าที่เป็นผู้ส่งสารในกรณีการนำเสนอข่าวทางโทรทัศน์ ซึ่ง ปมุข ศุภสาร และคณะ (2530 : 169-199) ได้ชี้ให้เห็นว่า ในการผลิตข่าวโทรทัศน์ของทาง สถานีโทรทัศน์นั้นจะมีบุคคลที่เกี่ยวข้องในแต่ละชั้นข่าวดังนี้

3.1 คณะบรรณาธิการข่าว (Assignment Editor) เป็นผู้รับผิดชอบในการตรวจสอบคัดเลือกขึ้นข่าวแต่ละข่าว แล้วร่วมกันตัดสินใจว่าขึ้นข่าวใดเป็นข่าว "หลัก" และข่าวใดเป็นข่าว "รอง" รวมทั้งเรียงลำดับความสำคัญของข่าวว่า ข่าวใดควร จะอยู่ในช่วงใดของรายการ

3.2 ผู้สื่อข่าว จะเป็นผู้ที่ทำหน้าที่เป็นผู้นำข้อมูลและภาพต่างๆป้อนให้ทางสถานี และปัจจุบันผู้สื่อข่าวมักทำหน้าที่เป็นผู้รายงานข่าวด้วย

เสียงของตนเองสดๆจากสถานที่ในเหตุการณ์ หรือ เป็นผู้
สัมภาษณ์บุคคลในข่าวด้วย

- 3.3 ช่างภาพ เป็นผู้กำหนดภาพที่ใช้ออกอากาศ เพราะช่างภาพจะ
เป็นผู้ถ่ายภาพเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นตามเนื้อหาของข่าวและสามารถ
กำหนดได้ว่า ภาพที่ออกมาควรจะเป็นเช่นไร เพื่อส่งให้ผู้ผลิต
เป็นผู้คัดเลือกภาพอีกทีหนึ่ง

เครื่องมือในการเก็บข้อมูล

1. สร้างแบบสอบถาม non-structured interview guideline
เพื่อประกอบการสัมภาษณ์แบบลึก (Depth interview) โดยแบบ
สอบถามนี้จะสร้างขึ้นตามวัตถุประสงค์ข้อที่ว่าด้วย การศึกษานโยบาย
การนำเสนอข่าวโทรทัศน์ของสถานีโทรทัศน์ช่องต่างๆ (คือ 3, 5, 7, 9
และ 11) และหลักเกณฑ์การพิจารณาคัดเลือกนำเสนอข่าวที่มี
ความรุนแรงปรากฏ รวมถึงวัตถุประสงค์ในข้อที่เป็นการศึกษาปัจจัย
ต่างๆที่มีผลต่อการนำเสนอความรุนแรงในข่าวโทรทัศน์ อันได้แก่
ปัจจัยทางการเมือง, ปัจจัยด้านนโยบายการดำเนินการของสถานี
อีกนัยหนึ่งคือ ปัจจัยภายในขององค์กรสถานีโทรทัศน์ต่าง ๆ นั้นเอง
นอกจากนี้ยังมีปัจจัยด้านเศรษฐกิจที่มีผลต่อ การเสนอความรุนแรงใน
ข่าวโทรทัศน์ ซึ่งแนวคำถามในแบบสอบถาม non structured
interview guideline ได้แก่

แบบสอบถามตอนที่ 1 เพื่อตอบสนองวัตถุประสงค์ข้อ 1 ที่เป็นการศึกษานโยบายการนำ
เสนอข่าวโดยทั่วไปของสถานีโทรทัศน์ช่อง 3, 5, 7, 9, 11 แบบ
สอบถามตอนนี้จะนำไปสัมภาษณ์บุคคลที่เป็นกองบรรณาธิการข่าว ใน
ระดับหัวหน้ากองบรรณาธิการ ที่ได้รับนโยบายการนำเสนอข่าว
มาจากผู้บริหารสถานีโทรทัศน์ โดยจะมีคำถามในแนวทางเหล่านี้คือ

1. นโยบายการนำเสนอข่าวทางโทรทัศน์เป็นเช่นไร
2. สถานีมีอิสระเพียงใด ในการกำหนดนโยบายหรือปัจจัยที่มีผลต่อการกำหนดนโยบายของสถานี
3. ความคิดเห็นของหัวหน้ากองบรรณาธิการในฐานะ เป็นผู้นำนโยบายมาปฏิบัติ หรือ ในฐานะที่เป็นระดับผู้ปฏิบัติการว่า มีความเห็นด้วยต่อนโยบาย หรือ ควรปรับปรุงในส่วนใด

แบบสอบถามตอนที่ 2

เพื่อตอบสนองวัตถุประสงค์ข้อ 2 ที่เป็นการศึกษาแนวทางในการพิจารณาคัดเลือกการนำเสนอข่าวที่มีความรุนแรงปรากฏ แบบสอบถามนี้จะนำไปเป็นแนวทางในการสัมภาษณ์ บุคคลในระดับหัวหน้ากองบรรณาธิการ หรือบุคคลที่เป็นระดับ decision making ที่จะพิจารณาให้ข่าวได้ออกอากาศ ลักษณะคำถามจะเป็นดังนี้

1. แนวทางการพิจารณาคัดเลือกและนำเสนอข่าวที่มีเนื้อหาความรุนแรงปรากฏทางสถานีเป็นเช่นไร
2. ผู้กำหนดเกณฑ์การพิจารณาคัดเลือกและ นำเสนอข่าวที่มีความรุนแรงปรากฏ คือ ใคร และมีอิสระเพียงใดในการวางแนวทางดังกล่าว
3. สัมภาษณ์ข้อมูลส่วนตัว เพื่อวิเคราะห์ทัศนคติที่มีต่อความรุนแรง
4. ที่มาของการกำหนดแนวทางการพิจารณานำเสนอความรุนแรงในข่าวโทรทัศน์ มาจากที่ใดบ้าง เช่น
 - นโยบายสถานีโทรทัศน์
 - นโยบายรัฐบาล
 - กฎหมาย ระเบียบต่างๆทางสื่อสารมวลชน

แบบสอบถามตอนที่ 3

เพื่อตอบสนองวัตถุประสงค์ข้อ 3 คือ ศึกษาถึงปัจจัยภายในองค์กร สถานีโทรทัศน์ ที่มีผลต่อการนำเสนอความรุนแรงในข่าวโทรทัศน์ ซึ่งผู้วิจัย ได้แยกประเด็นการวิจัย ในส่วนของปัจจัยภายในองค์กร เป็นลักษณะปัจจัยดังต่อไปนี้ เพื่อเป็นแนวทางในการวิเคราะห์

ให้เป็นระบบ ได้แก่

1. ปัจจัยทางด้านทัศนคติ ความเชื่อ ของผู้ทำรายการข่าวที่มีส่วนในการคัดเลือกข่าว ซึ่งได้แก่ นักข่าว ช่างภาพ และบก.

ลักษณะคำถาม

- ถ้าท่านเห็นภาพรุนแรง (ยกตัวอย่างภาพเหตุการณ์รุนแรง) ท่านจะตัดสินใจในการคัดเลือกภาพอย่างไร ภาพในลักษณะใดบ้างที่ท่านจะไม่นำออกอากาศ
- ความคิดเห็นของผู้ทำรายการข่าวที่มีต่อภาพความรุนแรงในรายการข่าว
- หากมีความเห็นว่า ควรเสนอภาพความรุนแรง จะปฏิบัติอย่างไร

2. ปัจจัยทางด้านนโยบายฝ่ายข่าว

ลักษณะคำถาม

- ในการคัดเลือกภาพที่มีความรุนแรงนั้น นโยบาย ฝ่ายข่าวมีการกำหนดแนวทางการพิจารณาอย่างไร มีผลต่อการนำเสนอความรุนแรงในรายการข่าวอย่างไร

3. ปัจจัยทางด้านนโยบายสถานีโทรทัศน์

ลักษณะคำถาม

- สถานีโทรทัศน์มีบทบาทต่อการคัดเลือกความรุนแรงเพื่อนำเสนอในรายการข่าวอย่างไร
- สถานีโทรทัศน์ มีการแถลง หรือ กำหนดนโยบายที่เกี่ยวข้อง เนื่องกับการนำเสนอความรุนแรงในข่าวโทรทัศน์อย่างไร

แบบสอบถามตอนที่ 4

เพื่อตอบสนองวัตถุประสงค์ข้อ 4 ที่เป็นการวิเคราะห์ว่าด้วยปัจจัยภายนอกองค์กรผู้ผลิตข่าว (สถานีโทรทัศน์) ที่มีผลต่อการนำเสนอความรุนแรงในข่าวโทรทัศน์ ซึ่งผู้วิจัยได้แยกประเด็นการวิจัยใน

ส่วนของปัจจัยภายนอกองค์กร เป็นลักษณะปัจจัยดังต่อไปนี้ เพื่อเป็น
แนวทางในการวิเคราะห์ให้เป็นระบบ

1. ปัจจัยทางด้านการเมือง จะเน้นในส่วนของนโยบายรัฐบาล

ลักษณะคำถาม

- นโยบายการบริหารประเทศของรัฐบาลแต่ละชุด มีความ
แตกต่างกัน มีผลต่อการกำหนดนโยบายการนำเสนอเนื่อ
หาข่าวโทรทัศน์หรือไม่ อย่างไร
- บทบาทของผู้บริหารประเทศ ในการควบคุมการนำเสนอ
เนื้อหาของ ข่าวโทรทัศน์ เป็นอย่างไร โดยลักษณะใด
- เหตุการณ์ทางการเมือง มีผลต่อการนำเสนอเนื้อหาความ
รุนแรงในข่าวโทรทัศน์หรือไม่
- ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ มีผลต่อการนำเสนอความ
รุนแรงในข่าวโทรทัศน์อย่างไร

2. ปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจ

ลักษณะคำถาม

- แหล่งรายได้ส่วนใหญ่ของสถานีโทรทัศน์มาจากแหล่งใด
- บทบาทของระบบธุรกิจอันสืบเนื่องมาจากการเป็น "นายทุน"
หรือ "ผู้สนับสนุน" ให้กับทางสถานี มีผลต่อการกำหนด
แนวทางการนำเสนอเนื้อหา หรือ มีผลต่อการเลือกเสนอ
เนื้อหาหรือไม่อย่างไร

3. ปัจจัยทางด้านกฎหมาย ระเบียบทางสื่อสารมวลชน

ลักษณะคำถาม

- ในการพิจารณาคัดเลือกนำเสนอความรุนแรงในรายการ
ข่าวโทรทัศน์ต้องคำนึงถึง กฎระเบียบ ข้อบังคับของ
ทางการ อย่างไรบ้าง

4. ปัจจัยทางด้านการแข่งขันกันระหว่างสถานีโทรทัศน์

- การแข่งขันกันนำเสนอข่าวของช่องต่างๆ มีผลต่อการคัดเลือกประเด็นเนื้อหา หรือ ภาพประกอบข่าวที่มีความรุนแรงหรือไม่ อย่างไร
- การมอบรางวัลดีเด่นสาขาสื่อมวลชน ในส่วนของนักข่าว และ ช่างภาพ มีผลต่อการแข่งขันกันอย่างไร

3. เอกสารหนังสือ และรายงานวิจัย นำมาประกอบการวิจัยให้สมบูรณ์ทั้งในด้านเนื้อหา และทฤษฎี เพื่อให้การวิเคราะห์ วิจัยเป็นไปอย่างถูกต้องและสามารถอ้างอิงได้

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ใช้วิธีการรวบรวม ค้นคว้าเอกสาร หนังสือ รายงานวิจัยต่างๆที่เกี่ยวข้องนำมาเป็นแนวทางในการวิเคราะห์วิจัย ให้เป็นไปอย่างมีระบบ แบบแผน มีหลักฐานสามารถอ้างอิงได้
2. การดำเนินการสัมภาษณ์แบบลึก (Depth interview)
 - กลุ่มประชากรตัวอย่างซึ่งแบ่งได้ดังนี้
 - 1). คณะกองบรรณาธิการ ได้แก่ บุคลากรในระดับหัวหน้ากองบรรณาธิการที่มีอำนาจในการตัดสินใจให้ออกอากาศ หรือไม่ให้ออกอากาศ สามารถคัดเลือกข่าวที่จะนำเสนอ (decision making) จำนวน 15 คน (ช่องละ 3 คน)
 - 2). ผู้สื่อข่าว ได้แก่ผู้สื่อข่าวประจำสถานีโทรทัศน์ทั้ง 5 สถานี จะสัมภาษณ์โดยเลือกสุ่มตัวอย่างจากรายชื่อผู้สื่อข่าวของแต่ละช่องๆละ 10 คน รวม 50 คน
 - 3). ช่างภาพ แม้ช่างภาพจะถ่ายภาพตามที่นักข่าวต้องการ แต่เทคนิคการใช้มุกกล้อง การซูม การเน้นเฉพาะจุด หรือบริเวณย่อมเป็นไปตามที่ช่างภาพต้องการ ดังนั้นจึงนับได้ว่า ช่างภาพ

ก็เป็นผู้มีบทบาท ในการคัดเลือกเสนอรูปภาพที่ตนเห็นว่าเหมาะสม ซึ่งอาจเกี่ยวข้องกับความรู้ในชื่อนั้นๆ จึงควรสัมภาษณ์บุคลากรประเภทนี้ เนื่องจากกล่าวได้ว่า ช่างภาพก็มีบทบาทในการนำเสนอภาพข่าวด้วยเช่นกัน โดยจะสุ่มตัวอย่างจากรายชื่อช่างภาพแต่ละช่องๆละ 5 คน รวม 25 คน

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์คำให้สัมภาษณ์

- 1.1 เรียบเรียงคำให้สัมภาษณ์จากเทปบันทึกเสียง มาเป็นลายลักษณ์อักษร
- 1.2 จำแนกเนื้อหาของบทสัมภาษณ์ ออกเป็นประเด็นต่างๆตามวัตถุประสงค์
- 1.3 สรุปประเด็นต่างๆตามแนวทางวัตถุประสงค์ เพื่อวิเคราะห์ให้ได้มาซึ่งข้อมูลที่สามารถตอบคำถามได้ตรงกับที่ตั้งไว้

2. วิเคราะห์จากเอกสาร หนังสือ และ สื่อสิ่งพิมพ์

- 2.1 ค้นคว้า รวบรวม หนังสือที่เป็นการวิจัยเกี่ยวกับ ความรุนแรงที่นำเสนอโดยสื่อมวลชน ทั้งที่เป็นงานวิจัยในประเทศ และการวิจัยต่างประเทศ
- 2.2 ค้นคว้า บทความ คอลัมน์ต่างๆ ที่มีการเขียนเกี่ยวกับการนำเสนอความรุนแรงทางสื่อโทรทัศน์